

Folk foran systemer

Taler

Trine Skei Grande

Dato

12 april 2013

Sted

Fornebu

Omstendigheter

Venstres landsmøte

- 1 Kjære landsmøte.

Aldri har vi vært så godt forberedt.

- 5 Vi har 151 dager på oss, 3.606 timer, 183.960 minutter til å vise velgerne at Norge blir annerledes med et nytt politisk flertall der Venstre har avgjørende innflytelse. Og at det er politisk forskjell på et mørkeblått flertall og et blågrønt flertall.

- 10 Vi skal vise at Venstre er den avgjørende forskjellen på om vi skal ha varig vern av Lofoten, Vesterålen og Senja. At Venstre er den avgjørende forskjellen på om vi skal beholde pappakvoten. At Venstre er den avgjørende forskjellen på om vi skal ha en human politikk for asylbarna.

Vi skal vise at Venstre er det sosiale, radikale og liberale alternativet i norsk

- 15 politikk.

Forskjellen kan oppsummeres i to enkle ord som samtidig speiler alt som vi sosialliberalere står for:

De to ordene er: Folk først.

- 20

Venstre er et parti som setter folk først, et parti som setter folk foran systemet eller hensyn til særinteresser. Vi står opp for individet når det rammes av systemet, ikke omvendt som Statsministeren sier det.

- 25 Venstre er et parti som setter folk først, et parti som ikke vil ekskludere enkeltgrupper og enkeltpersoner, slik en regjering av Høyre og Frp vil.

30 Venstre er et parti som skal gjøre de viktige og riktige prioriteringene i skolepolitikken. Vi vil motivere, oppmuntre og legge til rette for flere og gode lærere. Fordi vi setter eleven først.

Venstre vil føre en offensiv miljø- og klimapolitikk. Nå har vi fått dratt regjeringen - svært så motvillig - med på to klimaforlik. Det vi trenger er et
35 flertall som møter klimautfordringene med vilje, ikke en som møter dem med motvilje. Fordi vi setter hensynet til folka som kommer etter oss først.

Venstre vil igjen ha innflytelse for å få til et krafttak mot fattigdom hos barn. Som er helt nødvendig og hvor de som styrer i dag har mislykkes. Fordi vi setter
40 den som sliter først.

Venstre vil ha makt for å skape et mangfoldig og grønt næringsliv. Vi vil møte de som tør satse på en idé med hjelp og anerkjennelse - ikke med skuldertrekk. Fordi vi setter gründeren først.

45 Venstre vil løse folk sine reelle problemer, og vi skal løse de utfordringene vi som samfunn står foran. Men da må vi huske på at gjennomsnittsmennesket ikke finnes. Derfor funker ikke A4-løsningene heller. Det er så enkelt og samtidig så vanskelig som det. Derfor vil Venstre føre en politikk preget av mangfold,
50 toleranse, frihet, åpenhet og ansvar. Fordi vi elsker de som ikke passer inn i firkantene.

Fordi vi setter folk først.

55 Vi har 151 dager på oss, 3.606 timer, 183.957 minutter til å vise velgerne at vi er klare.

Når de første venstremennene på Stortinget samlet seg og ble til et politisk parti, så var det de samlet seg rundt en demokratiseringsplan for Norge. Og det var
60 først og fremst to ting denne planen bestod av.

Det første var selvsagt de grunnleggende demokratireformene som vi tar for gitt i dag - parlamentarismen, allmenn stemmerett og juryordningen. Det var Venstre som kjempet gjennom alle disse reformene, inkludert stemmerett for
65 kvinner som vi feirer i år, og det er vi stolt av.

Den andre delen av demokratiseringsprosjektet til Sverdrup og de andre var

folkeskolen. Venstre har vært et skoleparti før vi vart et parti!

70 Og når jeg sier at skole var - og fremdeles er - en del av et demokratiprojekt, så ser vi rett inn i sjela til Venstre som parti. Det er lett å si at en er for en sterk offentlig skole, og det er lett å si at en vil satse på kunnskap. Men for Venstre er dette selve ryggraden i et demokrati: det å ha en god offentlig skole, hvor sønnen til fabrikkarbeideren sitter på samme benk som datra til fabrikkdirektøren.

75 Hvor alle, uansett hva slags bakgrunn de kommer fra, skal ha tilgang til den kunnskapen de trenger - det er en bærebjelke i demokratiet og samfunnet på lik linje med selve stemmeretten. Det er myndiggjøring av mennesket - veksten av individet.

80 Da sier det seg selv at vi i Venstre trives dårlig med å sitte på utsiden og se hva som er i ferd med å skje med folkeskolen vi skapte. Da sier det seg selv at vi trives veldig dårlig med ikke å ha en hånd på rattet i utvikling av den norske skolen, og det sier seg selv at dette er noe av det viktigste å ta tak i.

85 For vi vet hva vi snakker om når vi snakker om skolen, og vi vet hvor de virkelige problemene ligger. I denne valgkampen så kommer det til å bli snakket masse om private skoler, og regjeringspartiene kommer til å prøve å få det til å høres ut som det er det som er trusselen for skolen. Det er noe tull.

90 Den virkelige trusselen mot de offentlige fellesskapsløsningene, er ikke at det finnes private alternativ. Trusselen er politikere som lar fellesskapsløsningene råtne på rot og bli så dårlige at folk velger de bort.

Og det vil skje i den norske skolen hvis vi ikke får en skolepolitikk som bryr seg
95 om de virkelige utfordringene. Om vi ikke sørger for bedre rekruttering av lærere, bedre lærerutdannelse og hvis vi ikke får gjenreise respekten for kunnskap og læreryrke.

- I 2020, om sju år, så kommer vi i følge SSB til å mangle 11 000 lærere i skolen.
100 Om sju år! Det er tilfeldigvis like lenge som denne regjeringa har sittet med makta, og hva har de gjort for å øke rekrutteringen på den tiden? De har gjennomført en reklamekampanje - "har du det i deg" - heter den. "Kan du det?" burde den kanskje hete.

- Allerede i dag har vi 9000 lærere i norsk grunnskole som ikke har
105 undervisningskompetanse.

- Av de som utdanner seg til lærer i dag, hopper hver tredje student av faget før de er ferdig.

110 - Og på toppen av det er det 37 000 ferdige utdannede lærere som i dag jobber i helt andre yrker, fordi den hverdagen de møter som lærer i den norske skolen gir lærerne for lite kontroll i sitt eget klasserom. De sier de har for liten tid med elevene, men det er jo nettopp slike lærere vi vil ha.

- Med dagens finansiering vil det ta 35 år før alle lærere har fått videreutdanning.

115

Derfor er det et behov for Venstre i regjering, derfor må Venstre ha som ambisjon å ta tilbake nøkkelen til kunnskapsdepartementet. Norge trenger et Venstre med hånda på rattet i skolepolitikken - det er altfor lenge siden sist vi var der sist!

120

Og dette er hva vi skal gjøre:

For det første: Vi skal lage en skole for elevene. Mens høyresiden vil lage en skole ut fra næringslivets bestilling og venstresiden vil lage «gangs mennesker», vil vi 125 lage en skole som gir grunnlag for vekst hos den enkelte elev. En skole som finner ut hva alle er gode i, gir dem opplevelse av mestring og mulighet til å styre sitt liv. Det er å sette elevene først i skolepolitikken.

For det andre: Vi vil sørge for at vi får flere lærere. Og jeg vil gjøre lærerne våre 130 enda flinkere i de fagene de underviser i. Vi vil gi lærerne lov til å være lærer, i stedet for å være sekretærer, sosialarbeidere, mamma, statens veivesen, vaskehjelper og alle de andre tingene læreryrket inneholder i dag.

For det tredje: Vi vil kutte i skolebyråkratiet. I løpet av fire år skal byråkratiet 135 være redusert med 25 prosent. Med SV i regjering har det blitt nær 200 nye rundskriv, forskrifter, veiledninger og endringer i regelverk. Det er ikke mulig å forlange at lærerne skal bruke mer tid med elevene, når de overøses av rundskriv og bestemmelser og må bruke tid på å dokumentere alt som skjer i klasserommet.

140

For det fjerde: Vi vil gjenreise respekten for læreren. Vi vil ha bedre lærerutdanning. Jeg tror på kraften i kunnskap. Og tror på den selvforsterkende kraften som ligger i at en bedre utdanning tiltrekker seg bedre og mer kvalifiserte søkere som igjen fører til bedre lærere. Og vi skal lage akademiske karriereveier

for lærere som velger å stå i klasserommet. Vi vil bruke de beste på de minste. Jeg vil stimulere til doktorgrader inn i klasserommene. Læreren skal ha respekt i klasserommet fordi læreren en kunnskapsrik person det er lett å se opp til.

150 For det femte: Vi vil gjennomføre en rett og plikt til etterutdanning for alle lærere. Utviklingen de siste 10 årene har gått i rekordfart. Undervisningsformer og kunnskapsinnhenting er i dramatisk endring. Det er ingenting som tyder på at det neste tiåret blir annerledes. Derfor trenger vi oppdaterte og motiverte lærere.

155

For det sjette: Vi vil la kommunene og skolene få større frihet til å løse utfordringene i sin skolehverdag. Ett eksempel er leksehjelpsordningen. I stedet for å ha en lovpålagt leksehjelpsordning med ufaglærte til de som trenger det minst, så vil jeg gi frihet til å organisere leksehjelpen lokalt. I dag er det ikke lov.
160 Regjeringens firkantede løsning er tilpasset gjennomsnittseleven som ikke finnes. Lokalt er beskjeden: følg loven. Jeg vil at flere av avgjørelsene flyttes dit en ser barn i øynene og snakker med foreldrene.

For det sjuende: Vi skal få på plass 1.000 nye helsesøstere i skolen i løpet av fire
165 år. Helsesøster høres unektelig litt gammelmodig ut, men den jobben de gjør er helt uvurderlig for både elevenes og lærerens mulighet til å mestre skolehverdagen. De er på mange måter skolen usungne helter. Det er mer krevende å være fjortiss i dag enn i 1984, og alt det kan ikke lærere fikse. Da er det fantastisk med den åpne døra nede i gangen hvor det sitter en klok fagperson
170 som kan snakke om kropp, og vekt og sex og alt det en ikke forstår når hormonene farer rundt i kroppen.

For det åttende: Vi vil lytte. Vi vil lytte til hvordan elever og foreldre opplever skolehverdagen. Og vi vil lytte til innspill om hva som kan gjøres bedre. Får vi
175 noen gang nøkkelen til Undervisningsministerens kontor lover jeg at vi skal være tilgjengelig for både foreldre, elever og lærere som vil ta opp utfordringer i sin hverdag

For det niende: Vi vil åpne opp skolen for nye tanker og arbeidsmetoder. Vi vil
180 være ja-personer for nye løsninger; for alternative pedagogiske opplegg, for ulike løsninger av tilpasset opplæring, for nye karriereveier inn i skolen, for mer foreldremedvirkning og for fleksible ordninger som hjelper de som sliter og som gjør at de får lyst til å søke kunnskap på nye måter. Og vi skal forske på hva som

185 fungerer slik at arbeidsmåter utvikles og vi lærer av de beste lærerne.

For det tiende: Vi vil levere en forpliktende en helt nødvendig opptrappingsplan for forskningen. Pauseknappen har satt seg fast hos den sittende regjering. Jeg vil innføre en svensk modell med en fireårig konkret plan for forskningen. En
190 slags forskningens NTP. Jeg lover dere at vi aldri vil legge fram en stortingsmelding som bare er en drøftingsoppgave og som ikke inneholder noe konkret som fører til en bedre skole eller mer forskning.

Det er mulig noen ser dette som en arbeidsplan for en ny
195 Undervisningsminister, og kanskje er det ment slik også.

Det er i alle fall 10 konkrete løfter for byggingen av kunnskapsnasjonen. For elevene, for lærerne og for foreldrene.

200 Det betyr å sette folk først. Hilsen Venstre.

En sommerdag i juni i 1992 befant jeg meg inne i et sirkustelt i Kopparbo, Dalarna i Sverige for å høre Folkpartiets daværende leder Bengt Westerberg
205 snakke til Folkpartiets ungdoms sommerleir.

"Sverige behöver både företag och dagis", var hovedbudskapet fra Westerberg. Det var en enkel og genial måte å beskrive den nødvendige kombinasjonen av et levende næringsliv og en stabil og velfungerende velferdsstat. Budskapet fra
210 Westerberg var at skattesystemet må gjøre det lønnsomt å jobbe og det må stimulere til å investerer i bedrifter og arbeidsplasser. Samtidig må vi prioritere nok ressurser til å ta hånd om hverandre. Vi trenger både en velfungerende privat og en velfungerende offentlig sektor. Det er snart 21 år siden. Det er ingenting av det Westerberg sa som vi ikke stemmer med det vi sosialliberale står
215 for i dag.

Der hvor regjeringen har bundet seg selv til masta i skattepolitikken er Venstre pragmatiske. Det viktigste for oss er ikke at skattenivået holdes på det ene eller andre nivået eller at alt måles ut fra fordelingshensyn. Det viktigste er hvordan
220 skattesystemet brukes.

Det viktigste er et aktivt skattesystemet som kan gjøre det Westerberg sa: Gjøre

225 det lønnsomt å jobbe, og å eie, drive og investere i norske bedrifter og arbeidsplasser. Og vi vil også bruke skattesystemet i miljøets tjeneste. For Venstre er det avgjørende viktig at en ny regjering viser reell vilje til omlegging fra rød til grønn skatt.

230 Kjære landsmøte, det er grunnleggende positivt og en liberal tanke at folk skal ha mulighet til å starte for seg selv og være sin egen sjef. Det er en grunnleggende god og liberal tanke at alle skal kunne være med å skape verdier i landet. Du skal ikke trenge å ha et stort konsern i ryggen for å skape nye arbeidsplasser basert på en ide og ditt potensiale.

235 Vi skiller oss fra de andre partiene i næringspolitikken, enten det er til høyre eller venstre for oss, fordi vi mener at det har en verdi i seg selv at vi sprer kapital. Det er en politikk som vil gjøre det norske næringslivet mer robust, som vil gjøre oss bedre i stand til å stå imot finanskriser og børs kriser. Tiden for å satse alt på de store hjørnesteinsbedriftene er forbi. Finanskrisen lærte oss hva too big to fail
240 betyr, og hvor sårbare vi blir når næringslivet blir dominert av få, veldig store aktører.

Det har nesten blitt en politisk floskel, men det er likevel grunnleggende sant: Det som er bra for de store, er sjelden spesielt bra for de små, mens det som er
245 bra for de små er nesten uten unntak også bra for de store.

Og så er det sann, mener Venstre, at jo flere mennesker som får mulighet til å starte for seg selv og jo flere kreative hoder og engasjerte hjerter vi har i næringslivet. Jo flere gode ideer og gode løsninger får vi. Den norske økonomien
250 hadde stått bedre rustet for fremtiden om de store oljegigantene og de store, gamle gigantene i industrien og andre næringer var bittelitt mindre dominerende, og de små, nyskapende og modige var mange flere, og hadde bedre rammevilkår for å vokse seg større.

255 Vi bryr oss ikke bare om de små bedriftene. Vi er veldig glad for at vi også har de store bedriftene som samlingspunkt for kunnskap og motorer for forskning. Men de viktigste problemene i norsk næringspolitikk rammer ikke først og fremst de veletablerte og sterke. De som virkelig kjenner problemene med den rødgrønne næringspolitikken er nettopp de små som ennå ikke har rukket å bli
260 store.

265 Vi har et skattesystem som gjør at gründere som ønsker å sette i gang noe selv
ender opp med å betale en mye mer skatt enn vanlige lønnstakere. Selvstendig
næringsdrivende står uten grunnleggende rettigheter om de skulle bli syke, eller
om barna deres skulle bli syke.

270 Vi ligger bare på syttendeplass i Europa når det gjelder innovasjon i næringslivet.
Til sammenligning ligger Sverige, Danmark og Finland på henholdsvis andre-,
tredje- og femteplass. Dette, kjære landsmøte, er de viktigste problemene i norsk
næringsliv i dag.

275 Derfor trenger vi Venstre i en blågrønn regjering som tar gründerne på alvor,
som tar nyskaping på alvor og som er opptatt av de som skaper nye
arbeidsplasser og nye verdier.

280 Vi vil innføre et minstefradrag for alle selvstendig næringsdrivende som et
alternativ til dagens system. Det vil være en betydelig forenkling og en skattelette
for mange selvstendig næringsdrivende.

Vi vil likestille de selvstendig næringsdrivendes rettigheter når det gjelder rett til
sykepenger med øvrige arbeidstakere.

285 Og vi vil øke tilgang på risikovillig kapital.

Dette for å nevne noen av våre tiltak for å gjøre det lettere å starte for seg selv og
lettere for gode ideer å bli til fremtidens bedrifter.

290 Og så er det sånn, at skal vi skape fremtidens kunnskapsbaserte arbeidsplasser og
skal vi bidra til teknologisk innovasjon i norske industribedrifter, så må
hvileskjæret i forskning ta slutt!

295 Til tross for fagre ord, så står basisfinansieringen til høgskolene og
universitetene fremdeles i ro. Og vi kommer til å trenge opp mot 400 nye
rekrutteringsstillinger innen forskning og utvikling hvert eneste år frem mot
2020, og dette finnes ikke engang en plan for.

300 Derfor trenger vi et stort Venstre etter valget:
- For å sikre utdannings- og forskningsinstitusjonene de basisbevilgningene de
trenger.

- For å øke bevilgningene til forskingsfondet.
- For å lage en forpliktende plan for forskning
- Og for å øke satsingen på ordninger som stimulerer til forskning i næringslivet.

305

Kjære Landsmøte, det å legge til rette for mange nye bedrifter er også en god strategi for å møte den todeling av norsk næringsliv som vi stadig ser sterkere konturer av: Den delen av næringslivet som er knyttet til olje- og gassvirksomhet går som det griner, mens den øvrige delen av næringslivet sliter lav investeringsvilje, lite kapital, lav etterspørsel og økte kostnader.

310

Det er faktisk på tide å si at det er ikke bare miljøargument som taler for at vi kanskje skal bremse bittelitt i tempoet i oljeutvinningen. Kanskje skal vi gjøre som regjeringen gjør i skattepolitikken: Legge oss på 2004-nivået. Det var i grunnen mye som var bra i 2004. Ikke minst at Venstre var i regjering.

315

Vi vet at klimaargumentet aldri har overbevist noen av de store partiene eller de store interesseorganisasjonene. Men her er noe å tygge på for de som står på hardest for å pumpe opp mest mulig olje og gass:

320

En beregning viser at et oljeprisfall på 50 prosent, slik som i 2005, vil føre til et umiddelbart fall på Oslo børs på 30-40 prosent! Etter det vil næring etter næring bli rammet, og ut fra denne beregningen, som forskerne selv omtaler som forsiktig, så vil norsk innenlandsk BNP falle med to-tre prosent på bare et år. En skikkelig finanskriser med andre ord.

325

Kjære landsmøte, jeg skal ikke komme med noen dommedagsprofetier, eller prøve å skremme noen. Men dette scenarioet viser noe om hvor sårbar vår økonomi er når en næring er blitt så dominerende. Bare de siste fire årene har oljeinvesteringene økt fra 120 mrd. kr til 207 mrd. kr. pr. år. Det er en økning på fire finanskrisepakker! Altså fire finanskrisepakker ekstra bidrar oljenæringen med inn i norsk økonomi - og så tror Stoltenberg at dette handler om regjeringens politikk.

330

Oljen har vært en velsignelse for Norge så langt, og vi har gjort mye klokt i vår forvaltning av inntektene. Men å tro at vi ikke er oljeavhengige, er å lure oss selv. Og det å redusere vår avhengighet av oljen er ikke bare et miljøspørsmål - det er et spørsmål om å sikre norsk økonomi og norsk næringsliv inn i fremtiden. Det er ikke bare et spørsmål om å redusere Norges bidrag til klimagassutslippene,

335

direkte og indirekte. Det er også et nødvendig tiltak for å hjelpe de som skal skape arbeidsplassene vi trenger i morgen.

345 Og apropos olje og oljepengebruk: Politikk handler om å skaffe flertall for sine saker, gjennom å gi og ta. Men, det må være noen rammer som man forhandler innenfor. Derfor skjønner jeg ikke hva Høyre egentlig holder på med. De har blitt så uklare og regjeringsivrige at de mener alt og ingenting. Den tidligere garantisten for en ansvarlig økonomisk politikk har til og med blitt uklare når det gjelder handlingsregelen. Det er både uforståelig og unødvendig.

350

Bare for å si det rett ut: Venstre tuller ikke med penger. Vi tuller ikke med næringslivet, og vi tuller ikke med forutsigbarheten for folk. Venstre kan ikke lage budsjetter som legger opp til en høyere bruk av oljepenger enn dagens handlingsregel tillater. Det synes jeg Erna skal være like klar på som meg.

355

Kjære landsmøte,

Vårt velferdssamfunn, de fellesskapsløsningene som Venstre skapte, gir trygghet for de fleste av oss. Men det er også mennesker som faller utenfor, mennesker som ikke finner fram i vår jungel av systemer. Systemer som aldri setter folk
360 først.

360

Velferdssamfunnet sin fremste rolle må være å gi folk en sjanse til. Staten skal ikke holde folk i hendene for hvert steg de tar, og styre retningen for alle. Vi vil la enkeltmenneskene finne sin egen vei, men vi vil være der med en hånd og
365 hjelpe opp igjen de som faller.

365

Det er altfor mange mennesker som har opplevd akkurat det motsatte. Altfor mange har opplevd statens grep som ubarmhjertig nakketak som har skubbet dem gjennom livet. De har opplevd en skole uten mulighet til å utvikle sine egne
370 sterke sider og uten å få den hjelpen de trenger til å forbedre de svake. De har opplevd å bli syke og bli redusert til hjelpeløse klienter i et offentlig system som ikke ser dem som enkeltmennesker. De har opplevd at hånden har vært der for å styre dem når de helst vil finne sin egen vei, men når de har mistet fotfestet, når de har trengt noe å støtte seg i, så har hånden vært borte.

375

Kjære landsmøte, jeg har brukt denne talen til å snakke om de virkelige problemene og de konkrete utfordringene vi mener må løses. Også i velferdspolitikken er det store utfordringer som er glemt.

De siste ti årene har det dødd rundt 200 mennesker hvert eneste år av overdoser

Det er fremdeles tusenvis av barn som vokser opp i fattigdom.

385 Hver fjerde person som er uføretrygdet i dag er det på grunn av psykisk helse.

Og barnevernet som skulle hjelpe de svakeste av de svake klarer ikke å sette barna først.

390 Dette er et problem regjeringen ikke har gjort noe for å løse. Har Venstre løsningene? Ja, det har vi, og nå er det jammen på tide at vi får gjennomført våre løsninger. Nå er det på tide med en blågrønn regjering som setter folk først i velferdspolitikken, som ser enkeltmenneskene og som bryr seg mer om å bekjempe fattigdom enn å bekjempe rikdom.

395

Før stortingsvalget i 2005 var det en fyr som sa:

"Aldri har en regjering brukt mer penger enn den sittende regjering, likevel har tallet på fattige barn økt. Det alene er en god nok grunn til å skifte regjering 12. september 2005."

400

Sitatet er fra Jens Stoltenberg. Han har nå styrt i 8 år, som planetens mest heldige Statsminister, og under ham har det blitt flere fattige barn. Så da er det på tide og fornye sitatet:

405

Aldri har en regjering brukt mer penger enn den sittende regjering, likevel har tallet på fattige barn økt. Det alene er en god nok grunn til å skifte regjering 9. september 2013.

410 Det er derfor vi trenger et sosialliberalt parti! Vi ser at de av oss som har aller mest må kunne gi fra oss bittelitt av våre privilegier slik at de som sliter aller mest kan få det betydelig bedre. Derfor har vi foreslått en differensiering av barnetrygd og oppholdsbetaling i barnhage og SFO. De som har mest må betale et par hundrelapper mer i måneden og får litt mindre barnetrygd, mens de som
415 er fattige får betydelig mer barnetrygd og betaler mye mindre for barnehage og SFO.

420 Det er ingen pennestrøk i vår tiltaksliste, bare tydelig prioritering og hardt arbeid. Det er vår oppskrift mot barnefattigdom. Det er en jobb vi vil ta tak i.

Jeg fatter ikke hvorfor ruspolitikken alltid kommer i bakevja i helsepolitikken. Det hadde vært så lett å gjort dette feltet SÅ mye bedre.

425 - Vi kan ikke bare la dette spørsmålet ligge å vake på ubestemt tid, sa helseminister Bjarne Håkon Hanssen om heroinassistert behandling i 2009. Venstre har både viljen og løsningene i ruspolitikken.

430 Vi må få på plass en 24-timers behandlingsgaranti etter akuttavrusning.

Vi må etablere flere behandlingsplasser og bedre ettervernstilbud for rusavhengige, og vi må fjerne de tilfeldige begrensingene på hvilke legemiddel som kan brukes i behandlingen av rusavhengig, og hvem som får tilbud om dem.

435 Nå må vi slutte å bare tenke høyt om virkemiddel. Vi må sette folk først.

Kjære Landsmøte. I påsken sendte samferdselsminister Marit Arnstad ut en twittermelding hvor det stod "fuck Oslo". Og det er strengt tatt ikke så
440 overraskende at dette kommer fra en statsråd i et parti som har selve sin eksistensberettigelse knyttet til å si "fuck Oslo". Og jeg forstår jo at Marit mente dette på en humoristisk måte. Jeg ble i alle fall ikke sur.

445 Men det som ikke er humor, og det som er mer overraskende og som jeg blir sur for, er at den samme Marit Arnstad i dag har lagt fram en Nasjonal Transportplan som også sier "fuck Oslo". Og vi kan like gjerne legge til fuck Stavanger, Bergen, Trondheim, Kristiansand, Lillehammer, Halden og Tromsø med fler på den lista.

450 For der regjeringen vil bygge InterCity stykkevis og delt, eller tregt og dyrt som det også heter, vil Venstre ferdigstille Intercity helt ut til endestasjonene innen 2025.

455 Der regjeringen ikke vil gå inn med nok penger og forpliktende planer som sikrer de store byene femti prosent statlig finansiering til de store kollektivutbyggingene, der skal Venstre stille opp med midler og sørge for at

klimaforlikets mål om at all transportvekst i de store byene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

460

Der regjeringen skyver vedlikeholdsetterslepet på norske veier foran seg gjennom å si at dette er fylkeskommunene sitt ansvar, ser Venstre at det er huller i både veiene og i regjeringens politikk og retorikk.

465

Der regjeringen ikke evner å tenke nytt om hverken planlegging eller finansiering, har Venstre allerede lagt frem sine planer for hvordan dette bør gjøres, for å sikre fremdrift og kostandskontroll.

470

Og der regjeringen ikke klarer å tenke litt større om togstrekningene mellom de store byene, sier vi at dette er både viktig og riktig å prioritere disse strekningene for miljøet, for næringslivet, for klimaet og for at folk skal ha et reelt alternativ til bil og fly når de skal ut å reise.

475

Kjære landsmøte, den sittende regjeringen har store penger og små ideer. Vi viser i alle kommuner at vi kan bruke små penger til å løfte store ideer. Det er på tide at Venstre også på nasjonalt nivå får mulighet til å bygge stort, ikke bare tenke stort. Nasjonal transportplan er det ferskeste eksemplet vi har på at Norge har behov for et parti som setter folk først ikke systemer og byråkratier. Vi trenger en Samferdselsminister som tørr å tenke utenfor firkantene, eller i alle fall utenfor varseltrekantene.

480

Jeg vet om en tilsynelatende ganske intelligent fyr og forsker som en gang i tiden var statssekretær i miljøverndepartementet og veldig miljøengasjert. La oss kalle ham for «Jens».

485

Denne «Jens» har også hatt ulike statsrådsposter og har tidligere markert seg som en som gjerne tyr til fagekspertise når han uttaler seg. Denne mannen - som vi fortsatt for ordens skyld kaller «Jens» - har sagt at nå har vi så mye kunnskap at det er vanskelig å ha mer kunnskap før vi bestemmer oss for om det bør bli oljeaktivitet eller ikke i Lofoten, Vesterålen og Senja. Det sa han på NHOs årskonferanse i år, ikledd statsministerdress.

490

Han sies å være logisk også, denne «Jens». Så da skulle en jo tro at når man

495

a) har vært statssekretær i miljøverndepartementet,
b) er ganske intelligent,

c) liker å høre på hva ekspertisen mener og
d) mener det er nyttig med kunnskap,
ja så kommer man til den samme konklusjon som

500 a) miljøverndepartementet,

b) sånn ganske intelligente mennesker

c) all fagekspertise og

d) nyttig kunnskap gjør:

Nemlig at oljeaktivitet utenfor de sårbare områdene utenfor Lofoten,

505 Vesterålen og Senja absolutt ikke er fornuftig.

Men neida. Ikke Jens. Han vil kjøre på. Fordi det er mer sannsynlig at det går bra enn at det ikke gjør det. Jeg er helt enig med Jens jeg. Vi har all den informasjonen vi trenger og kunnskap er viktig. Jeg er til og med enig at det er
510 mer sannsynlig at det går bra enn at det ikke gjør det. Men tenk om det ikke går bra?

Det er en tanke jeg absolutt ikke har lyst til å tenke. Og det er en enkel måte å la være å tenke den.

515

Kjære landsmøte, tiden er inne for varig vern av Lofoten, Vesterålen og Senja.

Tiden er inne for varig vern, fordi det er den eneste måten å sikre at oljeboring ikke skjer i et av verdens viktigste gyteområder for fisk. Det er den eneste måten
520 å hindre boring i et av verdens flotteste og mest sårbare naturområder. Det er den eneste måten å sørge for at hensynet til de unike fornybare naturressursene i området blir satt foran oljeinteressene, ikke bare for en stortingsperiode av gangen, men i all overskuelig fremtid.

525 Den eneste måten å sikre et varig vern, er med et stort Venstre.

Vi har vunnet kampen mot oljeboring før. Vi vant den kampen allerede i 2003, med 2 på Stortinget og 3 i regjering, og vi er klar til å vinne igjen. Det kommer til å stå helt øverst på blokka og med store bokstaver hvis valget tilsier at vi skal gå
530 inn i forhandlinger etter valget.

Jeg vil ta opp to sider til ved en eventuell oljeaktivitet her.

For det første er det ikke en gang sikkert at det er olje der. Trolig er det det, men

det er ikke sikkert. En letebrønn koster nesten 1 mrd. kroner - i all hovedsak finansiert gjennom skatte- og støtteordninger over statsbudsjettet. Tenk om vi heller hadde brukt det samme beløpet på å styrke det næringslivet og de bærekraftige fornybare ressursene som allerede finnes i området. En milliard til å
540 utvikle fiskeri, reiseliv og et moderne miljøvennlig næringsliv i et av Norges vakreste og mest spennende områder.

Det hadde vært å sette folk, næringsliv og framtiden i Lofoten, Vesterålen og Senja først.

545 Det andre er klimautslippene som følger med oljeaktiviteten. Rett før påske kom det tall fra SSB som viste at de norske klimautslippene har økt med 5,8 prosent siden 1990. «Verstingen» er olje- og gassindustrien, som har økt utslippene med over 75 prosent i samme periode. Enda mer oljeaktivitet vil føre
550 til enda mer utslipp og føre Norge enda lenger unna de målene som vi har blitt enige om i klimaforliket.

Nå er det ikke sånn at Venstre er mot all oljeaktivitet. Jeg synes at det er bra at det er funnet store mengder olje på det nye Sverdrup-feltet, det betyr at LoVeSe
555 er helt unødvendig. Jeg synes til og med at det er helt ok at feltet er oppkalt etter Venstres første leder. Men i Johan Sverdrups ånd er det helt umoderne at det settes i gang petroleumsaktivitet på det Sverdrup-feltet uten at det elektrifiseres. Det er bare på den måten de samlede klimautslippene kan gå ned. Og selv om strøm er litt mer Gunnar Knudsen, er jeg helt sikker på at Sverdrup er med!

560 I miljøpolitikken så står vi ofte der, alene eller nesten alene i noen av de viktigste politiske kampene i vår tid.

Vi har stått i kampen for å verne Lofoten, Vesterålen og Senja, og andre sårbare
565 havområder, helt fra starten.

Vi har stått i kampen for å bremse de menneskeskapte klimaendringene lenger enn noen andre parti.

570 Vi har stått i kampen for vern av naturmangfold, for vern av sårbar natur, mot unødvendige inngrep i natur og miljø.

Og så vil det alltid være noen som kommer til meg og sier, du Trine, hvorfor

575 driver dere på med den miljøsaken fremdeles? Hvorfor tar dere opp dette gang på gang, i hver eneste valgkamp, selv om velgerne ikke stemmer på miljø, selv om det ikke er det som er sakene som er oppe i debatten i år?

Da er svaret enkelt. Vi setter folk først. Vi står opp for de tingene vi vet er viktig
580 og riktig.

Hadde ikke vi stått opp for de viktige, men av og til upopulære sakene, både når det gjelder miljø og på andre områder, så hadde vi ikke vært Venstre. Da hadde ikke jeg vært med i dette partiet, og jeg vet at alle dere som er her i
585 landsmøtesalen i dag føler det på samme måte.

Hadde det ikke vært noen miljøproblem å ta tak i, så skulle vi ikke snakket om det. Hadde denne regjeringen gjort alt den kunne for å løse klimautfordringen, for å verne sårbar natur og verne naturmangfold, så skulle vi ikke snakket om
590 det. Men det er dessverre ikke sann det er. Hør her:

- Klimagassutslippene har fortsatt å stige nesten hvert eneste år, og til tross for at Stortinget inngikk et klimaforlik med regjeringen allerede i 2008, er det fremdeles ikke iverksatt noen tiltak som er tilstrekkelig til å stoppe den veksten.
- 595 - Selv om vi får det meste av den elektriske energien vår fra vannkraft, så er halvparten av energibruken i Norge fremdeles fossil.
- Tallet på truede arter i Norge stiger for hver gang rødlisten blir oppdatert.
- Unike og uerstattelige naturområder er stadig under press, fra oljevirkosomhet og andre.

600

Dette er et problem, og regjeringen har ikke gjort noe for å løse det. Men vi har løsningene!

For en liten stund siden la regjeringen fram perspektivmeldingen. Der skriver de
605 følgende om klimautfordringene: «Ensidige tiltak i bare ett land eller område løser ikke problemet. Ensidige tiltak kan i verste fall føre til flytting av produksjon og økte utslipp i andre land.».

Det er med respekt å melde helt perspektivløst og med det undergraver
610 regjeringen det klimaforliket Stortinget har inngått med denne typen misforstått klima- og miljøpolitikk.

615 Vi ønsker å gjennomføre store reduksjoner av klimagassutslipp i Norge. Når vi la frem vårt forslag til klimamelding i fjor, så viste vi at vi har virkemiddelene for å kutte norske klimagassutslipp med 40 prosent innen 2020. Om vi går i regjering så er det dét som styrer våre ambisjoner.

620 Derfor vil vi sørge for at den neste regjeringen i Norge tar våre forpliktelser fra FNs konvensjon for biologisk mangfold på alvor. Vi vil øke vernet av alle naturtyper, inkludert skogvernet, flere nasjonalparker og verneområder til havs. Og vi vil sikre levedyktige bestander av de fem store rovviltartene i Norge.

625 Og så er det også vår oppgave, kjære landsmøte, å vise at det å satse på miljø det er ikke er et offer. Det er ikke å gi slipp på noe vi liker, men det er også en mulighet både for norsk økonomi og det er en mulighet til å gjøre hverdagen bedre for folk flest.

630 Miljøpolitikken er et av Venstres hovedargumenter for at vi trenger en ny regjering. En ny regjering vil komme til å føre en bedre klima- og miljøpolitikk enn den sittende regjeringen. Litt på grunn av at lista dessverre er lagt så lavt, men også fordi vi har som ambisjon at Venstres skal ha avgjørende innflytelse på dette området etter høsten valg. Forhandlingene om Klimaforliket viste oss at vi hadde kommet mye lenger med en blågrønn regjering enn en rødgrønn.

635 Kjære landsmøte, vi skal på dette landsmøtet vedta et program som kommer til å bli godt, og der vi vil presentere løsningene som folk og samfunn. Men kjære landsmøte, det er ikke nok å ha rett! Vi må også få rett!

640 Vi går ikke til valg for å få tilgang til svarte limousiner eller for å søke makt for makta si skyld. Vi går til valg fordi vi ser at det er noen viktige problem i det norske samfunnet som denne regjeringen etter snart åtte år ikke har klart å løse, som de ikke har hatt vilje til å løse, og hvor vi har både løsningene og viljen.

645 Det kommer en ny regjering etter valget i høst, det er jeg overbevist om, fordi også velgerne ser at denne regjeringen er tomme for ideer og mangler ønske om å lede. Det er vår jobb å sørge for at den regjeringen vi da får er en grønnere regjering, en rausere regjering og en mer liberal regjering.

650 Velgerne bestemmer hva slags regjering det blir. Stemmer de på Venstre, så får vi en blågrønn regjering. Da får vi en regjering som satser på kunnskap i skolen,

som setter folk først i velferdspolitikken, som gjør det enklere å være gründer og som sørger for varig vern av Lofoten, Vesterålen og Senja.

655

En stemme på Venstre er en stemme som står opp for fellesskapsløsningene, som står opp for et helsevesen som gir et tilbud for alle. En stemme til Venstre er en stemme for en ny velferdsstat, som er til for folk, ikke omvendt. For løsninger som ser enkeltmenneskene, som ser hver enkelt sine utfordringer og tar dem på alvor.

660

Den gode velferdsstaten er bare mulig når menneskene er viktigere enn systemene, og med en blågrønn regjering skal vi gjør vårt for å vinne fram med de løsningene som skaper den gode velferdsstaten, slik Venstre alltid har gjort.

665

Jeg kjenner meg veldig ydmyk her jeg står. Jeg forvalter en utrolig stolt historie på vegne av dere.

Det er noen store og stolte verdier som går igjen gjennom hele Venstres historie.

670

Det er noen grunnleggende ting som ikke endrer seg. Det er derfor jeg liker å snakke om folkeskolen til Johannes Steen, om barnelovene til Johan Castberg og om reformprogrammet til Gunnar Knudsen.

Tidene forandrer seg, og det gjør også politikken, men det er noen grunnverdier som ligger fast, og det er det at vi tar vare på disse verdiene som skiller oss fra alle andre partier.

675

Det er bare Venstre som er det liberale partiet i Norge. Det er bare Venstre som forvalter en ideologi som vi er 100 prosent stolte av. Som aldri har sviktet når den ble satt på prøve. Ingen andre partier kan si det om sin ideologi - i den grad de har noen.

680

Jeg er helt sikker på at Johannes Steen om han levde i dag ville ha vært stolt av Venstres satsing på kunnskap i skolen, av vår grunnleggende tro på utdanning som en del av demokratiet og vår holdning om at kunnskap har en verdi i seg selv.

685

Jeg er veldig sikker på at Johan Castberg hadde stått på sammen med oss når det gjelder asylbarna.

690

Jeg er helt sikker på Johan Sverdrup ville nikket anerkjennende til vår kamp for åpenhet og personvern - og for stemmerett for 16 åringer.

695 En ting har ikke endret seg på 130 år: Venstre setter folk først.

Vi setter folk - alle folk - foran systemer.

700 Vi vil aldri akseptere at barn blir straffet for sine foreldres handlinger! I dag opplever vi at barn blir behandlet som identitetsløs bagasje, som fritt kan sendes til land de selv aldri har vært i, og i noen tilfeller hvor ikke en gang foreldrene deres har vært i, som offer for de feilene som deres foreldre eller besteforeldre har gjort.

705 Det går en tråd fra Castberg for hundre år siden til vårt eget Venstre i dag, som står i de samme kampene for rettigheten for barn til å bli behandlet som selvstendige individer, med selvstendige rettigheter.

Når den sittende regjeringen får seg til å si at de ikke har den luksus at de bare kan tenke på enkeltindivider, så er det i mine ører en diger søknad om avskjed.
710 Det er en søknad som velgerne bør innvilge.

Kjære landsmøte, det er noen saker hvor vi i Venstre ofte blir stående alene eller nesten alene på Stortinget, for å forsvare asylbarn sine rettigheter, for å forsvare personvern, i klassisk naturvern, i dyrevernsaker og i andre saker som kanskje
715 ikke har den høyeste profilen i media, men hvor det er den grunnleggende liberale refleksjonen som blir testet.

Det er ikke alle disse kampene vi kommer til å vinne, ikke nå, og kanskje ikke i neste stortingsperiode eller perioden etter det. Men vi skal stå i disse kampene, likevel, fordi det er vår oppgave som forvaltere av en stolt liberal arv. Tar ikke vi
720 de viktige liberale verdikampene, så er det ingen andre som gjør det.

Vi trenger en stor gruppe på stortinget for å male framtidens løsninger liberale og grønne.
725

Vi har nå 151 dager på oss, 3.605 timer eller 183.900 minutter til å få folk til å spørre seg om:

- Er det viktigst med flere og gode lærer eller er det viktigst med flere timer i skolen?

- Er det viktigst å være føre var i Lofoten, Vesterålen og Senja eller er det viktigst å ta opp mest mulig olje uansett mulige konsekvenser?

- Er det viktigst å hjelpe de svakeste i samfunnet og bekjempe fattigdom blant barn, eller er det viktigst å bekjempe rikdom og smøre likt utover til alle?

735 - Er det riktigst å ha et arbeidsliv som inkluderer alle og som er tilpasset hverdagen, eller er det riktigst at de som er allerede er innfor skal få veto rett for å bevare sine privilegier?

740 For Venstre er svarene på disse spørsmålene åpenbare. Det handler om hva slags politikk det skal føres i Norge etter valget.

Vi er klare til å ta konsekvensene. Derfor er vi klare til å ta ansvar - om velgerne gir oss muligheten.

745 Til å sette folk først.

Kilde

www.venstre.no

Emner

750 Landsmøtetale, Liberal, Partipolitikk, Venstre

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/folk-foran-systemer>

755

760

765